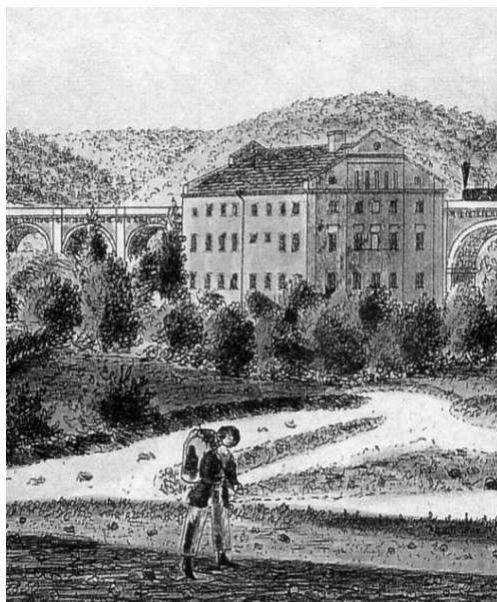

Archív Pamiatkového úradu
Slovenskej republiky

Pamiatkový
úrad
Slovenskej
republiky

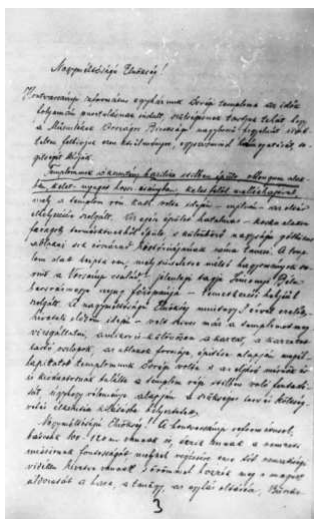
Bratislava
2007

Vyhodnotenie
činnosti archívu
za rok 2006

Odborné archívne činnosti

Identifikácia, systemizácia a inventarizácia archívnych dokumentov

Inventarizácia zbierky Uhorskej pamiatkovej komisie v Budapešti od roku 1911

Úlohu inventarizácie archívnych dokumentov v zbierke Uhorskej pamiatkovej komisie v Budapešti (Múemlékek országos bizottsága) plníme priebežne. V roku 2006 boli spracované zväzky č. 59 - 61 vzniknuté v roku 1912. Paleograficky i jazykovo náročné maďarské, príp. nemecké texty je potrebné preložiť do slovenčiny a vypracovať ich registry. Informácie, ktoré sa v spisoch nachádzajú, je nutné zapracovať do príslušných registrov.

Zároveň bol vykonaný predbežný archívny a bibliografický výskum k dejinám Dočasnej uhorskej pamiatkovej komisie a Štátnej pamiatkovej komisie vo vedeckých inštitúciách v Budapešti. Úlohu priebežne plní H. Žažová.

Archívne dokumenty po roku 1951

Na spracovanie čakajú aj archívne dokumenty Slovenského pamiatkového ústavu, Slovenského ústavu pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody a Štátneho ústavu pamiatkovej starostlivosti. M. Čovan a M. Orosová pokračujú v ich identifikácii a systemizácii.

Krajské stredisko Banská Bystrica, pracovisko Lučenec 1991 - 1995

K najmladším archívnym fondom patria fondy bývalých krajských stredísk Slovenského ústavu pamiatkovej starostlivosti. Systemizáciu a inventarizáciu dokumentov Krajského strediska Banská Bystrica, pracoviska Lučenec za roky 1991-1995 uskutočnil M. Čovan.

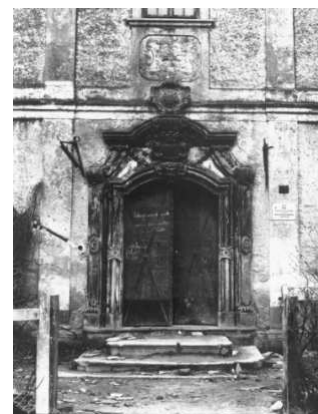

Historické katastrálne mapy

Historické katastrálne mapy získané v digitalizovanej podobe od Ústredného archívu geodézie a kartografie pribúdajú do zbierky CD nosičov, ktorých pôvodcom nie je PÚ SR. 273 historických katastrálnych máp z roku 2006 je uložených na 6 kusoch CD nosičoch.

Identifikácia archívnych dokumentov z činnosti Národnej kultúrnej komisie (1946 - 1951) a tvorba kontextovej časti fondu

V rámci plnenia úlohy k dejinám pamiatkovej starostlivosti na Slovensku boli identifikované archívne dokumenty z činnosti Národnej kultúrnej komisie nachádzajúce sa vo fondoch nášho archívu, konkrétne vo fonde Ministerstva školstva a národnej osvety, Povereníctva školstva a osvety a Slovenského pamiatkového ústavu. Ďalej boli identifikované a spracované registry archívnych dokumentov z činnosti Národnej kultúrnej komisie nachádzajúce sa v Slovenskom národnom archíve vo fonde Povereníctva školstva. Získané informácie o činnosti Národnej kultúrnej komisie boli spracované v štúdiu. V plnení úlohy ďalej pokračuje M. Orosová.

Projektový ústav kultúry

Pravidelne pokračuje systemizácia, inventarizácia a katalogizácia archívnych dokumentov z fondu Projektového ústavu kultúry, ktorého časť týkajúcu sa pamiatok na Slovensku, sme prevzali po dohode so Slovenským národným archívom. V roku 2006 bolo spracovaných 823 dokumentov, viažucich sa k lokalitám Kremnica, Kežmarok a Košice. Nové prírastky boli zároveň zaevidované v elektronickej databáze. Na úlohe pracuje A. Žilinčíková a V. Plávková.

Nové prírastky v archívnych zbierkach

Systemizácia, inventarizácia a katalogizácia archívnych dokumentov priniesla nové prírastky aj do zbierok, ktoré spracovala A. Žilinčíková. Do Zbierky projektov a plánov pribudlo 822 inventárnych jednotiek, do Zbierky tematických výskumov 75 archívnych jednotiek, do Zbierky reštaurátorských dokumentácií 3 dokumenty. V. Plávková zároveň zabezpečila ich elektronickú evidenciu.

Zbierka pozitívov a negatívov

Systemizácia, inventarizácia a katalogizácia sa uskutočňuje aj v zbierke pozitívov a negatívov. Tieto práce, ktoré vykonáva A. Žilinčíková a K. Horková, zahŕňajú prípravu negatívov pre externých pracovníkov, preberanie spracovaných negatívov (v roku 2006 ich bolo 10 800 kusov) a prideľovanie čísiel negatívov v rámci úlohy č. 1 pre KPÚ, preberanie negatívov a ich kontrolu. Bolo spracovaných 7316 kusov (signatúry 200 782 – 208 098).

Tvorba archívnych pomôcok

V roku 2006 boli vypracované tieto archívne pomôcky:

Plávková, V.: Inventár Zbierky schematických zameraní.

V novom inventári zbierky bol aktualizovaný súpis inventárnych jednotiek a doplnená charakteristika a rozbor zbierky. Zároveň bola vykonaná fyzická revízia zbierky a aktualizovaná jej elektronická databáza.

Porubská, B.: Inventár Zbierka reštaurátorských dokumentácií.

Inventár je výsledkom revízie zbierky a spracovania dejín jej pôvodcov.

Plávková, V. – Müller J.: Výberový inventár zo zbierky negatívov (veľké sklené negatívy) z obdobia Štátneho referátu na ochranu pamiatok.

Vo fotolaboratóriu bolo vyrobených 441 kusov čiernobielych fotografií formátu 18 x 24 cm. Bol vytvorený výberový inventár, ktorý tvorí charakteristika a popis zbierky negatívov a katalóg fotografií s registrami.

Revízie archívnych fondov a zbierok

Snaha o vytvorenie presného obrazu o stave archívnych fondov a zbierok nás už v uplynulých rokoch viedla k realizácii dôkladnej fyzickej revízie jednotlivých archívnych jednotiek. V roku 2004 sme skontrolovali stav zbierky tematických výskumov, v roku 2005 prišla na rad zbierka reštaurátorských dokumentácií. Minulý rok sme pristúpili k najťažšej revízii - revízii zbierky projektov a plánov. Namáhavosť revízie spočívala v tom, že archívne dokumenty v tejto zbierke sú väčšinou veľkoformátové plány existujúce až v troch rôznych formách, ktoré si vyžadujú aj tri rôzne spôsoby uloženia. Rozlišujeme plány zložené do formátu A4 a uložené v spisových doskách, plány v rozloženej forme uložené v lístkovniciach a plány v roľkách uložené v tubách.

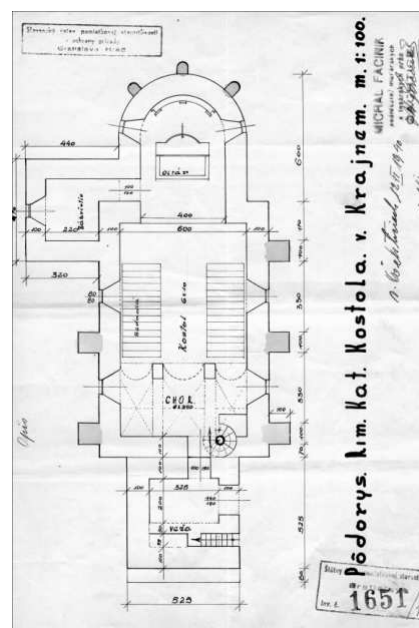
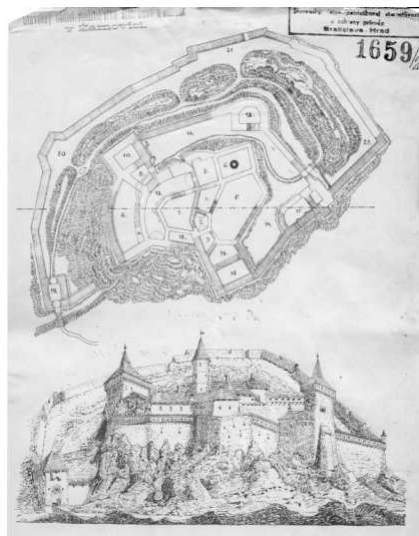
Revíziu vykonávali V. Plávková, L. Porubská, L. Višváderová, K. Horková. V rámci prípravy nového inventára Zbierky schematických zameraní sme urobili opätovnú revíziu tejto zbierky a vyčlenili sme z nej dokumenty Štátneho referátu na ochranu pamiatok a presunuli sme ich do Zbierky projektov a plánov. Tieto činnosti vykonali V. Plávková, K. Horková, L. Višváderová.

Budovanie archívneho informačného systému

Rok 2006 sa v našom archíve niesol v duchu nových požiadaviek informačnej spoločnosti. Hlavným motívom týchto požiadaviek je digitalizácia. Venovali sme sa jej naozaj intenzívne a v rôznych podobách.

U externého dodávateľa sme uskutočnili skenovanie vybraných dokumentov zo zbierky projektov a plánov – plány Vládneho komisariátu pre zachovanie umeleckých pamiatok na Slovensku (1918 - 1922), plány Štátneho referátu na ochranu pamiatok na Slovensku (1923 - 1938), plány pamiatkového oddelenia Ministerstva školstva a národnej osvety a Povereníctva školstva a osvety. Bolo naskenovaných 983 inventárnych jednotiek dokumentov formátu A3 - A1, čo je 3500 kusov historických plánov.

V rámci prípravy grafickej prílohy Súpisu pamiatok na Slovensku – okresy Ružomberok, Martin, Trenčín a mesto Levoča sme zdigitalizovali (vlastnou technikou a u externého dodávateľa) vybrané dokumenty zo zbierok schematických zameraní, výskumných správ, projektov a plánov. Uskutočnili sme kontrolu a opravu záznamov v databáze didisl a nahrali sme do nej nové prírastky archívnych dokumentov za rok 2006 v počte 901 archívnych jednotiek. Vykonali sme skúšku demo verzie programu Janus Archiv 2000. Zabezpečili sme zakúpenie programu Janus Archiv 2000. Pripravili sme podklady pre preklopenie databázy didisl do programu Janus Archiv 2000. K novým úlohám, ktoré prináša digitalizácia archívnych dokumentov, patrí aj systemizácia a katalogizácia CD a DVD nosičov, ktorej sa venuje B. Porubská. Do zbierky CD, ktorých pôvodcom je PÚ SR, bolo zaevidovaných 91 CD a DVD nosičov s rôznymi námetmi. Do zbierky digitálnych fotografií pribudlo 21 CD.

Predarchívna starostlivosť

V rámci predarchívnej starostlivosti, za ktorú sú zodpovedné V. Plávková a M. Orosová, sme vykonali kontrolu správy registratúry na KPÚ Prešov, pracovisku Levoča a na KPÚ Košice, pracovisku Spišská Nová Ves.

Na internetovej stránke www.pamiatky.sk sme publikovali smernice pre výkon predarchívnej starostlivosti a výsledky našej doterajšej práce v tejto oblasti.

Činnosť bádateľne

Archív umožňuje prístup k archívnym dokumentom formou štúdia v bádateľni, vyhotovením odpisov, výpisov, potvrdení a kópií. Zamestnanci archívu poskytujú odborné konzultácie bádateľom. Na požiadanie zamestnancov KPÚ vyhotovujú archívne rešerše. Bádatelia využívajú poskytovanie informácií prostredníctvom telefónu alebo mailovej pošty.

Zaviedli sme nové služby – objednávanie dokumentov na štúdium prostredníctvom online žiadanky na stránke www.pamiatky.sk a poskytovanie digitalizovaných kópií archívnych dokumentov a výrezov historických máp

Získali sme nové priestory pre štúdium archívnych dokumentov a v septembri 2006 sme sprístupnili **novú bádateľňu**.

Sprístupnili sme **3012** archívnych dokumentov.

Zaznamenali sme **1240** bádateľských návštev.

Zaevidovali sme **329** nových bádateľských listov.

Činnosť bádateľne v minulom roku zabezpečovali A. Žilinčíková, K. Horková, M. Medlenová a L. Višváderová.

Fotografické a fotolaboratórne práce

Klasická fotodokumentácia kultúrnych pamiatok

Fotografi J. Müller a P. Fratrič realizovali 43 objednávok z PÚ SR a KPÚ (najmä v rámci aktualizácie ÚZPF) – okresy: Trenčín, Ilava, Brezno, Pezinok, Modra, Žiar nad Hronom, Nové Zámky, Komárno, Zlaté Moravce, Kežmarok, Levoča a Spišská Nová Ves, Bánovce nad Bebravou, Topoľčianky - kaštieľ, Poprad mesto. Pre ORA Bratislava realizovali 30 objednávok.

V roku 2006 bolo vyrobených **4637** farebných negatívov, **2203** digitálnych fotografií, **1250** čiernobielych fotografií. Na pracovných cestách strávili fotografi 80 dní. Realizovali 47 objednávok fotolaboratórnych prác a 40 objednávok na skenovanie.

Digitálna fotodokumentácia kultúrnych pamiatok

Digitálnu fotodokumentáciu zabezpečuje P. Fratrič.

V roku 2006 vytvoril 11 ks CD (spolu 2664 obrázkov):

Prievidza – mesto a okres, Kremnica – mesto, Poprad - Spišská Sobota – Kostol sv. Juraja, Častá – medzinárodná konferencia, Bojnice – mesto, Bratislava – Grassalkovichov palác, Svätý Jur – pamiatková rezervácia, Vitráže – katalógové heslá (ukážka pre vydavateľa), Národné kultúrne pamiatky – reprefond 2005, Kopčany, Kostolany pod Tribečom – archeologické nálezy, Galanta – okres.

Odborné knižničné činnosti

Identifikácia a katalogizácia knižničných jednotiek

Odborné knižničné činnosti zabezpečuje H. Mojžišová. V roku 2006 identifikovala a katalogizovala 391 knižničných jednotiek (signatúry 28 948 - 29 339).

Tvorba knižničných katalógov

Služobný katalóg - 391 katalogizačných lístkov

Menný katalóg - 467 katalogizačných lístkov

Predmetový katalóg - 519 katalogizačných lístkov

Spolu - 1387 katalogizačných lístkov

Budovanie knižničného informačného systému

V databáze knižničného fondu bolo elektronicky spracovaných 391 záznamov.

Prezenčné a riadne výpožičky kníh a periodík

Počet bádateľov knižnice - 323

Počet výpožičiek - 925

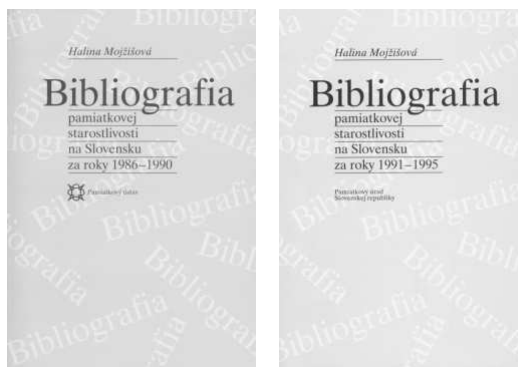
Počet žiadaní na xerokópie - 10

Revízie knižničných fondov

Na základe výsledkov revízie knižničného fondu, ktorá sa uskutočnila v roku 2005, bol spracovaný a vedeniu zaslaný návrh na vyradenie 122 knižničných jednotiek (interný list č. PÚ-06/348-1/1340/MOJ). Revízia bola ukončená vyradením strát z prírastkových zoznamov a služobného katalógu.

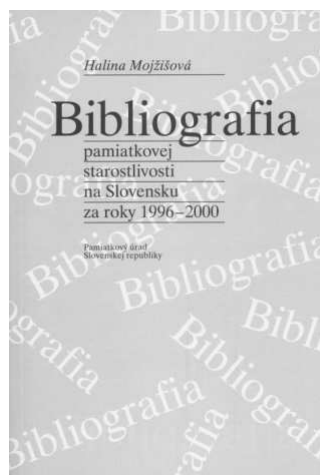
Bibliografická činnosť

V rámci úlohy Spracovanie bibliografických záznamov o ochrane pamiatkového fondu za roky 2003 a 2004 bolo spracovaných 160 titulov zborníkov, ročníkov časopisov a ostatných periodík. Bola uskutočnená aktualizácia a doplnenie zoznamu publikačnej činnosti Pamiatkového úradu SR za roky 1952 - 2006. Bol vypracovaný zoznam odbornej literatúry za roky 2004 a 2005 ku slovenským lokalitám zapísaným v Zozname pamiatok UNESCO.

Sledované publikácie v sklade PÚ SR (aktuálny stav v decembri 2006)

Názov publikácie	Počet kusov
Biografický slovník zvonolejárrov	123
Bibliografia PS 1986 – 1990	71
Bibliografia PS 1991 – 1995	319
Bibliografia PS 1996 – 2000	639
Folk architecture	221
Ludová architektúra 1.	535
Ludová architektúra 2.	266
Kalvárie a krížové cesty	243
Levočský zlatník Ján Siláši	255
Vademecum vlastníka	900
Monumentorum Tutela 16	424
Monumentorum Tutela 17	882

Akvizičná činnosť

V roku 2006 sme získali **391** prírastkov literatúry: 101 kusov sme získali kúpou, 175 kusov výmenou, 115 kusov darom. Zlikvidovali sme 57 faktúr predplatného na rok 2006. Vymenili sme si periodiká s 37 spolupracujúcimi inštitúciami.

Edično - propagačná a publikačná činnosť

Informátor

K našim úspešným publikačným aktivitám patrí vydávanie časopisu Informátor. V roku 2006 sme komplexne pripravili 34. a 35. číslo. Boli spracované texty a obrazová príloha, vykonané edičné a redaktorské práce. O grafickú úpravu a zalomenie sa postarali P. Štípk a B. Porubská.

Príspevky zamestnancov archívu:

M. Čovan: Vodní mlýny v Čechách; Mlyn ako dôkaz tvorivosti našich predkov; Pečate a ich používatelia;

P. Fratrič: kreslený vtip

H. Mojžišová: Prírastky knižnice za rok 2005; Glosy z časopisu Ochrana zabytków, 2004, č. 3 - 4.

M. Orosová: Osobná pozostalosť Dobroslavy a Václava Menclovcov v Archíve Národného múzea v Prahe; Konferencia pri príležitosti 55. výročia vzniku Pamiatkového úradu SR; 10. archívne dni v Levoči na tému Dejiny archívov na Slovensku; Kostol ako stred sídliskovej jednotky; Fotolaboratórium PÚ SR (P. Fratrič); Svätec a jeho úloha v spoločnosti (M. Kalinová); Storočnica profesora Alexandra Húščavu.

V. Plávková: Zbierka schematických zameraní; Zbierka negatívov, stručná história zbierky a jej charakteristika; Otvorili sme novú bádateľňu.

L. Porubská: Glosy z časopisu Zprávy památkové péče, 2006, roč. 66, č. 1 - 2; Glosy z časopisu Österreichische Zeitschrift für Kunst und Denkmalpflege, 2004, roč. 58, č. 1 - 4; Glosy z časopisu Österreichische Zeitschrift für Kunst und Denkmalpflege, 2005, roč. 59, č. 1 - 4.

B. Porubská: Sigismundus – umenie a kultúra za vlády Žigmunda Luxemburského.

H. Žažová: Súpis pamiatok v Maďarsku; Glosy odbornej literatúry v maďarskom jazyku; Glosy z časopisu Várak, kastélyok, templomok, 2005, roč. 1, č. 1 - 6; XIII. zjazd a Valné zhromaždenie Slovenskej historickej spoločnosti pri SAV; Slovensko a Svätá stolica.

Publikačná činnosť zamestnancov

Orosová, M.: Informačné technológie v Archíve PÚ SR v Bratislave. In: Archivy, knihovny, muzea v digitálnom svete 2005. Rozpravy NTM, sv. 195. Praha: Národní technické muzeum, 2006, s. 43 - 46.

Orosová, M. (Kalinová, M.): Svätec a jeho úloha v spoločnosti. In: Pamiatky a múzeá č. 3/2006, s. 66 - 67.

Orosová, M.: Módne premeny Svätej Barbory. Výtvarné dielo ako prameň pre dejiny odievania. In: Zborník z konferencie Svätec a jeho funkcie v spoločnosti II. Banská Bystrica, 2006.

Orosová, M.: Vedomostný manažment archívov. In: Slovenská archivistika č. 1/2006.

Orosová, M.: Úvodné slovo. In: Monumentorum tutela č. 17. Bratislava, 2006.

Vedecko - popularizačná činnosť

Prednášky na konferencii Svätec a jeho úloha v spoločnosti, Banská Bystrica, 29. - 30. 3. 2006:

Orosová, M.: Módne premeny Svätej Barbory. Výtvarné dielo ako prameň pre dejiny odievania.

Žažová, H. (Kalinová, M.): Ikonografia svätcov u premonštrátov na Slovensku na základe interpretácie maliarskej výzdoby kláštora v Lelese.

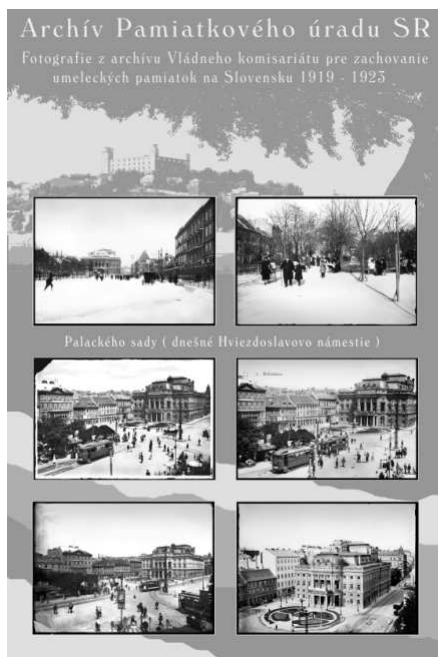
Prednáška na konferencii Slovensko a Svätá stolica, Trnava, 5. - 7. 9. 2006:

Žažová, H.: Svätá stolica a premonštráti na Slovensku (Bzovické, šahanské a turčianske prepoštvstvo).

Rozhlasová relácia Solárium na Rádiu Devín o Archíve PÚ SR, 29. 5. 2006.

Nostalgia Expo 2006

Zrealizovali sme výstavu fotografií – Fotografie z archívu Vládneho komisariátu pre zachovanie umeleckých pamiatok na Slovensku 1919 - 1923. Výstavu tvorilo 6 plagátov, ktoré vytvoril P. Fratrič.

Archívno - historické výskumy

Samozrejmovou súčasťou našej práce je aj vedecko-výskumná práca, ktorej výsledkom sú odborné štúdie. Do tohto okruhu môžeme zaradiť spracovanie histórie Nového Mesta nad Váhom od M. Orosovej a štúdie H. Žažovej: R. k. kostol sv. Alžbety a park vo Zvolene, Ikonografia svätcov u premonštrátov na Slovensku na základe interpretácie maliarskej výzdoby kláštora v Lelese, Svätá stolica a premonštráti na Slovensku (Bzovické, šahanské a turčianske prepoštvstvo).

Spolupráca s partnerskými organizáciami, vedeckými inštitúciami a združeniami na Slovensku

Naše aktivity, ktoré vykonávame v spolupráci s inými organizáciami a inštitúciami, sú širokospektrálne. Snažíme sa nimi hlavne obohatiť naše fondy a zbierky, získavať informácie o kultúrnych pamiatkach a prispievať k šíreniu nových vedeckých poznatkov.

Už niekoľko rokov úspešne spolupracujeme s Ústredným archívom geodézie a kartografie na získavaní elektronických kópií historických katastrálnych máp.

Výborná je aj spolupráca s Ústavom dejín umenia SAV na príprave elektronickej encyklopédie umenia *Ars lexicon – Výtvarné umenie na Slovensku*. Pri tvorbe databázy nálezoých správ z archeologických výskumov spolupracujeme s múzeami a galériami pri získavaní druhotnej evidencie z ich fondov a zbierok. Archívnu a dokumentačnú evidenciu, ako aj vydané publikácie, si vymieňame aj s Mestským ústavom ochrany pamiatok v Bratislave. Hlavnou aktérkou a koordinátorkou týchto aktivít je V. Plávková.

Začala sa aj úspešná spolupráca s Katedrou archívniectva a pomocných vied historických FF UK v Bratislave na riešení projektu *Sprístupnenie epigrafického kultúrneho dedičstva v strednom Podunajsku*. Na projekte participuje M. Čovan. V roku 2007 organizuje Fakulta architektúry STU konferenciu na počesť architekta Alfréda Piffľa. L. Porubská pripravuje štúdiu o prácach tohto architekta, ktoré sa nachádzajú v našom archíve. V roku 2006 preto urobila podrobnú revíziu zbierky projektov a plánov a zostavila zoznam Pifflových prác.

Spolupráca so zahraničnými partnermi

Nezaostávame ani v spolupráci so zahraničnými partnermi. Dlhodobo spolupracujeme s Národným pamiatkovým ústavom, ú. o. p. v Brne a pravidelne si vymieňame odborné publikácie. Obnovili sme aj spoluprácu s Národným pamiatkovým ústavom, ústredným pracoviskom v Prahe a Národným pamiatkovým ústavom, ú. o. p. Stredných Čiech a získali sme od nich nové publikácie a kópie archívnych dokumentov. Nadviazali sme kontakty s Archívom Národného múzea v Prahe a začali sme rokovanie o pozostalosti manželov Dobroslavý a Václava Menclovcov.

Pokračujeme v spolupráci s Úradom pre záchranu kultúrneho dedičstva v Budapešti (KÖH), pravidelne si vymieňame publikácie a kópie archívnych dokumentov. Z dohody o medzinárodnej spolupráci medzi PÚ SR Bratislava a KÖH Budapešť vyplynula participácia na vedeckej úlohe *Dokumentácia premonštrátskych kláštorov*. Jej cieľom je zhrnúť doterajších poznatkov o stredovekých premonštrátskych kláštoroch na území bývalého Uhorska. Doteraz bola realizovaná terénna obhliadka a fotografická dokumentácia (M. Kalinová) súčasného stavu premonštrátskych kláštorov v lokalitách Bíňa, Bzovík, Jasov, Kláštor pod Znievom, Leles, Nižná Myšľa, Šahy. Okrem toho boli na štúdium predložené a podľa požiadavky kopírované s témou súvisiace archívne materiály pre A. Mezey a L. Bozókioho z KÖH Budapešť. Za túto úlohu je zodpovedná H. Žažová.

H. Mojžišová uskutočnila pravidelnú distribúciu našich publikácií partnerským pamiatkovým organizáciám v zahraničí.

Plnenie ďalších úloh v rámci činnosti Pamiatkového úradu SR

Vitráže – celoslovenské zmapovanie a výskum

Najväčšia publikačná akcia roku 2006 znamenala veľa odpracovaných hodín aj pre pracovníkov archívu, hlavne pre H. Žažovú, ktorá je jednou z autoriek publikácie.

Jej práca zahŕňala najmä identifikáciu a preklady nápisov na vitrážach, identifikáciu erbov, doplňujúci výskum k vybraným lokalitám vitráží v odbornej maďarskej a nemeckej literatúre a jej prekladanie, výskum v knižniciach a ďalších vedeckých inštitúciách k dejinám vitrážníctva, vitrážníckych firiem, atď., spracovanie a prekladanie získaných informácií, prípravu podkladov (preklady, výsledky archívneho výskumu, overovanie údajov z literatúry) ku kapitole *Od gotiky po barok*, vypracovanie časti

Predslovu o archívnom výskume, vypracovanie kapitoly Firmy na výrobu vitráží, korektúry kapitol a ich prípravu do tlače, korektúry maďarského resumé a popisov k obrázkom, preklady časti popisov do maďarčiny.

H. Mojžišová sa podieľala na rešeršnej činnosti vo fonde knižnice PÚ SR a sprostredkovala Medzinárodnú medziknižničnú výpožičnú službu Univerzitetnej knižnice v Bratislave prostredníctvom zapožičania šiestich titulov zahraničnej literatúry. O vypracovanie a doplnenie *Bibliografie* sa zaslúžila B. Porubská a úpravu digitálnych fotografií vykonal P. Fratrič.

Revízia Ústredného zoznamu pamiatkového fondu, príprava Súpisu pamiatok Slovenska

Na hlavnej úlohe Pamiatkového úradu SR sa podieľame hlavne prípravou podkladov pre aktualizáciu listy a nový Súpis pamiatok Slovenska. Pre aktualizáciu piaristického kolégia v Prievidzi spracovala H. Žažová čiastkový archívny výskum. M. Čovan je hlavným prekladateľom latinských textov, ktoré sa v akejkoľvek forme vyskytujú na revidovaných pamiatkach. Hlavné bremeno práce leží na fotografoch J. Müllerovi a P. Fratričovi, ktorí vyhotovujú klasickú a digitálnu fotodokumentáciu kultúrnych pamiatok.

Budovanie geografického informačného systému

V špeciálnom programe, ktorý pracuje pod Geografickým informačným systémom, sme uskutočnili elektronickú inventarizáciu máp 1., 2. a 3. vojenského historického mapovania. Mapy budú prístupné registrovaným užívateľom. Autorkou databázy je B. Porubská.

Aktualizácia stránky www.pamiatky.sk

Sprístupnili sme všetky inventárne databázy v elektronickej forme na internete, prepracovali sme informácie o archíve, archívnych fondoch a zbierkach a archívnych činnostiach na stránke www.pamiatky.sk. Zároveň sme zaviedli službu on-line objednávky archívnych dokumentov. V budúcnosti chceme formou náhľadov sprístupniť digitalizovanú formu vybraných dokumentov. Široká verejnosť tak získa prístup k archívny dokumentom bez nutnosti osobnej návštevy archívu.

Odborno - metodická komisia

Vypracovanie posudkov a stanovísk k pamiatkovým výskumom nesúvisí priamo s archívnu činnosťou, ale vyplýva z členstva M. Orosovej v Odborno-metodickej komisii. V roku 2006 posúdila 17 pamiatkových výskumov.

Zborník Monumentorum Tutela - Ochrana pamiatok 17

Edičný rad zborníka Monumentorum Tutela - Ochrana pamiatok, ktorý vydáva Pamiatkový úrad SR od roku 1966, bol v roku 2006 doplnený o sedemnásť číslo. Editorky M. Orosová, M. Kalinová, L. Kubeková a R. Glaser - Opitzová ho zostavili z 24 štúdií spracovaných na podklade pamiatkových výskumov, realizovaných v rokoch 2003 - 2005. Sú medzi nimi zastúpené všetky druhy výskumov – architektonicko-historický, umelecko-historický, archeologický, archívno-historický i reštaurátorský. Súčasťou mnohých prác je aj stručná koncepcia návrhu obnovy skúmanej pamiatky, v ktorom sa výsledky bádania prejavujú vo svojej praktickej podobe.

Prvých dvanásť príspevkov je venovaných sakrálnym pamiatkam z celého územia Slovenska. Nájdeme medzi nimi rímskokatolícke kostoly (Považská Bystrica, Bernolákovo, Spišská Belá - Strážky, Bratislava - Rusovce), kostol evanjelickej cirkvi a. v. (Kalinovo - Hrabovo), kostoly reformovanej cirkvi (Seňa, Čičarovce), kaplnky v Bratislave, Bojniciach a na Oravskom hrade. Kláštory reprezentuje bývalá rezidencia jezuitov v Komárne a nechýba ani židovský chrám - synagóga v Senci. V ďalších šiestich štúdiách figurujú v hlavnej úlohe objekty stredovekej meštianskej architektúry, medzi ktorými vyniká kremnická radnica. Výskumy typických domov bohatých mešťanov sa sústredili vo východoslovenských mestách Košice, Bardejov a Prešov. O tom, že aj novodobá architektúra môže byť predmetom pamiatkového výskumu, svedčí budova Krajského súdu v Banskej Bystrici. Pamiatková obnova kaštieľov si žiada mimoriadne veľké investície a aj ich skúmanie sa rozbieha pomalšie. V zborníku sú predstavené len dva kaštiele, kaštieľ Szirmayovcov v Čečejevciach a kaštieľ Rudňanských v Trávnici. Viac priestoru dostali výskumy a obnovy hradov – fil'akovského, bojnického a banskobystrického.

Odborné štúdie završuje teoretický príspevok M. Kvasnicovej, ktorý hovorí o potrebe pamiatkového výskumu pri obnove historickej architektúry. Záver zborníka tvorí analýza spôsobu realizácie pamiatkových výskumov v uplynulých troch rokoch od M. Kalinovej a zoznam výskumov prerokovaných Odborno - metodickou komisiou Pamiatkového úradu SR v rokoch 2003 - 2005. Nevyhnutnou a atraktívnou súčasťou zborníka je aj farebná príloha slohových analýz skúmaných nehnuteľností.

Aj keď limitovaný rozsah publikácie nedovoľuje prezentovať v plnej miere všetky realizované pamiatkové výskumy, sedemnásť číslo Monumentorum Tutela - Ochrana pamiatok prinavrátilo k životu tradíciu publikovania špecifických výsledkov odbornej práce pamiatkarov. Veď len uverejnené informácie umožňujú rozšírenie vedeckých poznatkov, ich porovnanie a konfrontáciu, nabádajú k ďalším výskumom, čím sa poznanie našej minulosti posúva stále dopredu. V neposlednom rade tým Pamiatkový úrad SR spĺňa aj dôležitú úlohu osvety, lebo získanie náklonnosti obyvateľstva ku kultúrnemu dedičstvu je najistejšou zárukou jeho zachovania.

Poslanie, úlohy a činnosť archívu

Súčasnú úlohu archívu určuje zákon č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach a vyhláška MV SR č. 628/2002 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o archívoch a registratúrach a o doplnení niektorých zákonov.

V rámci Pamiatkového úradu SR tvorí archív samostatný odbor podriadený námestníkovi - vedúcemu úseku výkonu štátnej správy a odborných činností.

Poslaním archívu je *všestranná starostlivosť* o archívne dokumenty - ich zhromažďovanie, preberanie od pôvodcov, evidovanie, bezpečné uschovanie a ochrana, odborné spracovanie a prístupňovanie, umožňovanie prístupu k archívnym dokumentom, ich využívanie na vedecké a iné účely.

Archív sa zameriava na archívne materiály dokumentujúce *činnosť pamiatkových orgánov* - predchodcov dnešného Pamiatkového úradu SR a krajských pamiatkových úradov - *od polovice 19. storočia do súčasnosti*, ako aj materiály iných pôvodcov, ktoré akokoľvek súvisia so slovenským pamiatkovým fondom. Sú to nielen záznamy dokumentujúce úradnú a odbornú-metodickú prácu, ale aj rozsiahlu vedecko-výskumnú činnosť, ktorú vyvíjali všetky pamiatkové inštitúcie pôsobiace na území Slovenska. Osobitné miesto patrí osobným fondom, ktoré tvoria pozostalosti významných slovenských a českých osobností, ktoré pôsobili pri ochrane pamiatok na Slovensku. Najväčší záujem zo strany bádateľov je o obrazové a grafické dokumenty - projekty, zamerania, plány, historické i súčasné mapy, fotografie, sklené negatívy, diapozitívy, filmy, videozáznamy, plagáty, pohľadnice a najnovšie aj CD a DVD nosiče. V rámci spracovania archívnych dokumentov pracovníci archívu vykonávajú komplex odborných, technických a pomocných činností.

Archív plní naďalej aj funkciu podnikového archívu Pamiatkového úradu SR, vykonáva predarchívnu starostlivosť pri správe registratúry Pamiatkového úradu SR aj krajských pamiatkových úradov, pripravuje vyradovacie konania a preberá archívne dokumenty Pamiatkového úradu SR a krajských pamiatkových úradov.

Archív systematicky buduje *centrálnu databanku údajov* o archívnych dokumentoch z iných príbuzných organizácií a inštitúcií s tematikou ochrany pamiatkového fondu na Slovensku.

Archív neustále pracuje na rozvoji a skvalitnení služieb, ktoré poskytuje širokej verejnosti. Do tohto programu patrí aj budovanie *archívneho informačného systému*, ktorého hlavnou časťou je elektronické spracovanie archívnych pomôcok a tvorba databázy odborných archívnych informácií.

Výnimočnou úlohou je *fotodokumentácia kultúrnych pamiatok*. Archív tak nielen ochraňuje dokumenty o minulosti kultúrnych pamiatok, ale zároveň sa aktívne podieľa na ich aktuálnej dokumentácii.

K významným a ojedinelým aktivitám archívu patrí aj publikačná činnosť - dvakrát ročne pripravuje kolektív archívu v spolupráci s ďalšími odborníkmi interný časopis *Informátor*. Poskytuje priestor nielen pre informácie o činnosti archívu a knižnice, o aktivitách iných zamestnancov Pamiatkového úradu SR, ale prináša aj správy o vedeckých konferenciách všetkých príbuzných odborov.

ARCHÍV PAMIATKOVÉHO ÚRADU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Cesta na Červený most 6
814 06 Bratislava

Telefón: +421 2 54 77 19 01

Fax: +421 2 54 77 58 44

E-mail: archiv@pamiatky.sk

www.pamiatky.sk

Zamestnanci archívu

Vedúca:

PhDr. Viera Plávková

Odborní pracovníci:

PhDr. Henrieta Žažová

Mgr. Martina Orosová

Mgr. Miroslav Čovan

Lucia Porubská

Bronislava Porubská

Pracovníčka knižnice:

Mgr. Halina Mojžišová

Pracovníčky bádateľne:

Anna Žilinčíková

Katarína Horková

Lenka Višváderová

Fotografi:

Juraj Müller

Peter Fratrič

Archív Pamiatkového úradu SR je verejným špecializovaným archívom pre oblasť ochrany pamiatkového fondu na Slovensku. Ako súčasť Pamiatkového úradu SR patrí do rezortu Ministerstva kultúry SR. Štátny odborný dozor vykonáva Ministerstvo vnútra SR.

Bol zriadený rozhodnutím Odboru archívnictva a spisovej služby MV SR z 22. mája 1992 ako archív osobitného významu s názvom Archív Slovenského ústavu pamiatkovej starostlivosti.

S účinnosťou od 1. apríla 2002 bol premenovaný na Archív Pamiatkového úradu SR. Jeho archívne dokumenty sú súčasťou archívneho kultúrneho dedičstva Slovenska.